

Slovenski dom

Stev. 20

V Ljubljani, sobota 25. januarja 1941

Leto VI

Nova vlada narodnega sporazuma

Naslednik dr. Korošca, dr. Franc Kulovec v vladi, dr. Miha Krek prosvetni minister

Belgrad, 25. januarja. m. Kraljevi namestniki so danes dopoldne podpisali ukaz, s katerim je politični naslednik dr. Antona Korošca, senator dr. Fr. Kulovec imenovan za ministra brez portfelja, minister dr. Miha Krek, dosedanji namestnik prosvetnega ministra, pa je imenovan za ministra prosvete. — Drugih sprememb v vladi ni.

V belgrajskih političnih krogih so ta imenovanja z zadovoljnostjo vzeli na znanje, ker je sedaj dana vsa možnost za enakovredno sodelovanje zastopnikov vseh treh jugoslovanskih narodov, Srbov, Hrvatov in Slovencev, v skupni jugoslovanski vladi

Dr. Franc Kulovec se je rodil 8. januarja l. 1888 v Polenjeh Sušicah pri Toplicah na Dolenjskem. Gimnazijo je študiral v Kočevju in v Ljubljani. Bogoslovje je študiral v Ljubljani in na Dunaju. V mašnika je bil posvečen l. 1907. Leta 1910. je bil na Dunaju promoviran za doktorja bogoslovnih ved. Med leti 1910. do 1914. je služboval na škofijski gimnaziji v St. Vidu nad Ljubljano; med svetovno vojno je bil vojni kurat, l. 1919 je bil izvoljen za glavnega tajnika SLS. Leta 1920. je bil glavni urednik »Slovenca«.

Pri SLS je izvedel leta 1919 strankin organizacijski statut, podčrtal avtonomistični program stranke, ki ga je potem razlagal slovenskemu ljudstvu na številnih shodih. Do l. 1922. je izvedel reorganizacijo stranke, ki jo je vojna močno zrahljala. Leta 1922. in 1927. je bil v novomeškem okraju izvoljen za narodnega poslanca. V belgrajski narodni skupščini je bil član vseh važnejših odborov, zlasti finančnega odseka. Od julija do novembra l. 1924. je bil minister za kmetijstvo v Davidovičevi-Koroševi vladi. Od februarja do

aprila l. 1927. pa je bil kmetijski minister v Uzunovičevi koalicijski vladi.

Po vojni je tudi zelo živahno sodeloval v različnih osrednjih združnih organizacijah; zelo vneto je širil zlasti kmetijsko produktivno združenstvo. Kot član načelstva v vseh podjetjih KTD je ves čas zelo vneto sodeloval. Leta 1919. je osnoval jugoslovansko Kmečko zvezo, ki ji je dal tudi program in ji izdelal pravila. Leta 1928. se je Kmečka zveza spremenila iz politične v strokovno organizacijo. Kot časnikar je sodeloval pri dijaškem listu »Zora«, pri »Mentorju«, znani so njegovi politični članki in feljtoni v »Slovenec«. Več let je stalno pisal uvodnike za »Domoljubac«.

Leta 1932. je bil istočasno s pokojnim voditeljem dr. Korošcem interniran od diktatorskega režima, in sicer v Foči, nato pa v Sarajevu. Po letu 1934. se je spet posvetil aktivni politiki in mnogo deloval pri organizaciji stranke. Po ustanovitvi JRZ je postal glavni tajnik banovinskega odbora JRZ za Slovenijo in član ožjega glavnega odbora stranke v Belgradu. Za senatorja je bil imenovan prvič 1938. Pri decembrskih volitvah 1938. v skupščino je bil izvoljen z ogromno večino v novomeškem okraju za poslanca. Drugič je bil za senatorja imenovan 1940.

Novi predsednik dr. Kulovec je vedno spadal med najožje sodelavce in zaupnike velikega pokojnega voditelja dr. Antona Korošca in kot takšen nastopa njegovo mesto.

Dr. Franc Kulovec

Predsednik Roosevelt sprejema novega angleškega veleposlanika

Annapolis, 25. jan. o. UP: Snoči ob 23. uri po evropskem času je priplula v Annapolis, ameriški prestolnici Washingtonu najbližje pristanišče, angleška bojna ladja »King George V.«, s katero je dopotoval v Združene države novi angleški veleposlanik, bivši zunanji minister lord Halifax. — Sprejem, ki ga je bil Halifax deležen ob prihodu na ameriška tla, je bil tak, kakor ga ne pomnijo ob nobenem podobnem dogodku.

Poslanika se je pripeljal pozdravit v pristanišče sam predsednik Roosevelt, ki je z avtomobilom dopotoval iz Washingtona. Kaj takega se je doslej zgodilo samo, kadar so Ameriko obiskali tuji vladarji. Rooseveltu so spremljali mornariški minister Knox ter vrhovni poveljnik ameriškega brodomorskega admirala Stark, zastopniki angleškega poslanstva, Kanade in Avstralije in Južne Afrike. V

pristanišču se je zbrala tudi ogromna množica ljudi, da bi videla novega poslanika in pa najmodernejšo in najpopolnejšo bojno ladjo sveta, s katero se je Halifax pripeljal.

Predsednik Roosevelt je z ameriški dostojanstveniki odplul z admiralsko jahto do oklopnice »King George«. Po prisrčnem pozdravu si je v družbi Halifaxa ogledal bojno ladjo, nakar so se vsi odpeljali v Washington.

Dejstvo, da je predsednik Roosevelt sam šel čakat novega angleškega poslanika v Annapolis, je vzbudilo v Ameriki in po svetu ogromno pozornost. O tem dogodku razpravlja ves ameriški tisk, ki pravi, da je Amerika ob sprejemu lorda Halifaxa najbolj pokazala, kako čuti do Anglije.

Amerikemu tisku je lord Halifax ob prihodu na ameriška tla izjavil naslednje:

»Kot član vojne vlade Velike Britanije sem prišel v USA kot veleposlanik britanskega kralja. Moje poslanstvo je v tem, da pojasnim narodu Združenih držav čim boljše bom mogel, v čem sestoji pomoč, ki mu jo USA izkazuje Veliki Britaniji. Čim učinkovitejša bo ta pomoč, tem lažje nam bo boriti se proti sovražniku in štreti njegovo oblast.

Pot, po kateri hodimo, ni lahka in bo dolga, toda izjavim morem, da nista bili Velika Britanija in USA še v nobenem razdobju svoje zgodovine tako združeni kakor danes. Ne dvomim, da bomo z vašo pomočjo zmagaali, ohranili svobodo in ...

Potem se je Halifax še posebej zahvalil Rooseveltu in rekel: Roosevelt mi je izkazal izredno veliko čast, ko mi je prišel naproti.

zboru, za katerega so prej trdili, da se je pridružil upornikom. Sporočil je, da ne samo, da se ni pridružil upornikom, temveč je nasprotno res, da je takoj s svojo armado začel korakati proti Brašovu ter ga tudi zavzel. »General Antonescu ve, da sem bil vedno na njegovi strani,« pravi omenjeni general, »brazen njega pa ve tudi romunski narod, da nisem zmožen biti izdajalec svoje domovine.«

V istem smislu so snoči govorili po radiu tudi drugi generali, med njimi poveljnik petega armadnega zbora general Cuperca.

Po dosedanjih poročilih boji med uporniki in vojsko še vedno trajajo po nekaterih krajih Romunije, toda v zelo zmanjšanem obsegu.

General Antonescu je zadušil vstajo v Romuniji

Vodja Železne garde Horia Sima odstavljen - Izjave vdanosti generalov in vojske - Uporniki se vdajajo

Bukarešta, 25. januarja. (Havas.) Voditelj legionskega gibanja Horia Sima je odstranjen s svojega položaja. Vodstvo gibanja je prevzel general Antonescu.

Za novega generalnega ravnatelja državne policije je bil imenovan divizijski general Levoenu, za novega policijskega prefekta v Bukarešti pa brigadni general Mitrea.

Predsedništvo vlade je naslovilo danes po radiu oklie na prebivalstvo, naj oblastem priglasijo kraje, kjer bivajo vsi tisti, ki so sodelovali pri neredih zadnjih dni. V pozivu predsedništva vlade se med temi osebami omenja tudi Horia Sima.

V svojem govoru, ki ga je imel na romunski narod general Antonescu, je med drugim dejal:

Moja prizadevanja, da se doseže sporazum z vstasi, so ostala zaman. Oboroženi s strojnimi in topovi, ki jih je vnaprej pripravil bivši notranji minister, da bi vrgel vlado, so uporniki streljali na poslopje predsedništva vlade in na druge državne ustanove. Ker je zdaj konec vsakemu potrpljenju, samo po sebi stopa v akcijo organizacija za obrambo države: vojska. Uporniki, po večini neodgovorni mladeniči in znani komunisti, se vdajajo. Oblasti so povsod gospodar položaja.

General Antonescu je končal svoj govor s klicem vsem Romunom, naj se zbere okoli kralja, vojske in oblasti.

Poluradno izjavljajo, da so oblasti včeraj nadaljevale z razoroževanjem »teh tolp, ki so strahovale bukreštansko prebivalstvo«.

Sofija, 25. januarja. m. Pozno snoči je prispelo iz Bukarešte v Sofijo poročilo, da se voditelj legionarjev Horia Sima, ki je postavljen izven zakona, skriva v Zeleni hiši, ki jo še vedno branijo utaborjeni legionarji. Oblasti so se do zdaj izogibale ostrejših nastopov, da ne bi povzročile še večjega

nerazpoloženja med legionarji, in še niso naskočile Zelene hiše, v kateri je tudi grob pokojnega Cornelia Codreana.

Snoči ob 22 se je po radiu iz Brašova javil general Dragolianu, poveljnik četrtega armadnega

Nemške zahteve po oporiščih v francoski Afriki

Po ameriških poročilih je Nemčija zahtevala od Francije privoljenja za izkrcanje dveh oklopnih divizij v Bizerti

Newyork, 25. januarja. o. »Newyork Times« prinaša iz Berna poročilo, da je Nemčija pred štirimi dnevi uradno zahtevala od Francije, naj ji dovoli izkrcati v tuniškem vojnem pristanišču Bizerti dve oklopni diviziji, ki sta zbrani na Siciliji. Ti diviziji naj bi vodili iz Tunisa italijansko protiofenzivo, ki naj bi ustavila angleško prodiranje. Zahteva je bila izročena maršalu Petainu na dan zadnjega posveta med Hitlerjem in Musso-

linijem. Za sprejem te nemške zahteve sta se zavzemala admiral Darlan in Laval, zunanji minister Flandin pa ji je nasprotoval. Maršal Petain zahtevam doslej ni sprejel. Francoski guverner v Tunisu, admiral Esteva, ter general Weygand, vrhovni poveljnik vse francoske vojske v Afriki, temu nemškemu načrtu odločno nasprotujeta. Če bi francoska vlada nemško zahtevo sprejela, se zdi, da se bo vsa francoska Afrika pridružila Angležem.

Od Tobruka proti Dorni in Benghaziju

Vrhovni poveljnik angleških čet v Tobruku - Število ujetnikov narašča - Angleži prodirajo proti zahodu

Nekje v Italiji, 25. jan. o. 231. italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih v Libiji:

Cirenaika: Naše letalstvo je bombardiralo z bombami manjšega kalibra in streljalo s strojnimi in sovražnikove mehanizirane oddelke. Sovražnikovo letalstvo je bombardiralo Derno. V zahodnem delu utrdb Tobruka so dajali naši oddelki hud odpor vse včerajšnji dan.

Kairo, 25. jan. o. NP. Jedro angleških čet, ki sodelovalo pri Tobruku, se pomika proti zahodu v dveh smereh. Del angleške vojske prodira po obrežni cesti čez Gazalo in Derno, ki so jo motorizirani oddelki zasedli že pred dnevi, proti Dorni. Oporišče za pomorska letala. Bomba, je zdaj že v uporabi Angležev. Drugi angleški oddelki pa prodirajo po cesti, ki drži od Tobruka povprek čez puščavo proti Benghaziju in so včeraj že zasedli mesto Mekeli, važno cestno križišče, ki leži 70 km jugozahodno od Dorne v notranjosti Cirenaike in

na drugi tretjini poti od Tobruka do Benghazija skozi puščavo. Do Benghazija imajo angleške čete od Mekelija še 120 km in se zdi, da bodo to drugo največje mesto v Italijanski Libiji napadle od morja in iz puščave, nakar jim bo odprta pot proti Tripolisu.

Vrhovni poveljnik angleške vojske na Bližnjem vzhodu, general Wawel, je včeraj prišel na pregled v Tobruk, kjer se izpod razvalin še vedno kadi. Iz Tobruka je poslal avstralski vladi brzojavno čestitko, v kateri pravi: »Uspehe v Libiji dolgujemo v glavnem hrabrim avstralskim četam ter odličnemu načrtu za napad na Tobruk, katerega je izdelal poveljnik avstralskih oddelkov.«

Število italijanskih ujetnikov v Tobruku je doslej do snoči 25.000 mož. Toda štetje še ni končano in računajo, da bo to število naraslo na 30.000, s čimer bodo Angleži imeli v rokah vsega

Turški tisk o potrebi balkanske vzajemnosti

Carigrad, 25. januarja. o. UP poroča: V turškem tisku se zadnje dni množe klici po balkanski vzajemnosti. Po sodbi turškega tiska bi bilo potrebno, da Bolgarija, Turčija in Jugoslavija dajo izjavo, da se bodo med seboj z vsemi silami podpirale, če bi bila katera izmed njih od kogar koli napadena. Koristi, ki bi jih ves Balkan imel od take vzajemnostne manifestacije, bi bile ogromne, zakaj nihče ne ve, kako bi se vojna razvijala, če bi vanjo zapletli še Balkan.

Nemški napadi na angleška pristanišča in ladje

Berlin, 24. januarja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Med nasilnim ogledniškim delovanjem so nemška letala zmetala včeraj bombe na važne vojne objekte v nekem pristanišču na vzhodni angleški obali. Letala so izvedla napad na dve oboroženi trgovski ladji s skupno tonažo 8100 ton v pomorskem področju zahodne Irske. Obe ladji sta se potopili. Neka druga pettisočtonska ladja je bila težko poškodovana in zažgana. Na vzhodni angleški obali je bila bombardirana tovorna ladja s 12.000 tonami. Na ladji so nastale močne eksplozije. V letalskih spopadih je bilo zbito eno sovražnikovo letalo.

90. dan vojne med Italijo in Grčijo

Nekje v Italiji, 25. jan. Stefani: Uradno poročilo št. 231 glavnega stana italijanske vojske pravi: Grško bojišče: Za časa patrolnih akcij, smo ujeli večje število sovražnikovih vojakov in zaplenili večjo količino avtomatskega orožja. Naša letala so z bombami majhnega kalibra bombardirala sovražnikove čete.

Atene, 25. jan. Atenska agencija: Uradno poročilo poveljstva grške vojske št. 90 pravi: Na raznih delih fronte posamične akcije, kronane z uspehom. Ujeli smo okoli 100 sovražnikov.

Romunska vlada je danes zaprla sovjetsko in bolgarsko mejo, da ne bi vstali mogli uhajati iz države, pravijo najnovejša poročila iz Sofije. Včeraj je dopotoval v Bukarešto novi nemški poslanik von Killinger. Sprejema so se udeležili zastopniki romunske vlade ter poveljnik nemške vojske v Romuniji z visokimi častniki. — Opoldne je Killingerja sprejel tudi general Antonescu. Zdi se, da je poslanik prinesel generalu važna sporočila nemške vlade, z ozirom na sedanje dogodke v Romuniji.

Angleško vrhovno poveljstvo poroča, da je podmornica »Parthian« potopila južno od Italije 7000-tonski italijanski parnik z vojaštvom in vojnimi potrebščinami.

Trditve, da so Angleži pred Tobrukom potopili italijansko križarko »San Giorgio«, so neresnične. Križarka je poginila v zraku njena lastna posadka. Križarka je bila etara in je služila za protiletalsko obrambo Tobruka. Ležala je na ogromni betonski podlagi. Ko so se branilci Tobruka morali umakniti pred petkrat do šestkrat močnejšim sovražnikom, je križarka potopila lastna posadka, pravi agencija Stefani.

Navzlic japonskemu posredovanju med Siamom in francosko Indokino, se boji med francosko in siamsko vojsko nadaljujejo, poročajo ameriške agencije iz Hanoja.

Bolgarski zunanji minister dr. Popov ter naš zunanji minister Cincar Marković sta si včeraj poslala hrzjavni pozdrav ob štiriletnici pogodbe o miru in večnem prijateljstvu. V brzojavkah izražata upanje, da bo pogodba še naprej služila miru in skupnemu blagru obeh držav.

skupaj 120.000 italijanskih ujetnikov, večji del Grazianijeve armade.

Za uvod v nadaljnje operacije, je angleško letalstvo napadlo oporišče Apolonijo na Libijski obali, 240 km zahodno od Tobruka, ter Masauo, 80 km jugozahodno od Apolonije.

Sicilija - glavni cilj angleškega letalstva

London, 25. januarja. o. Reuter poroča: Včeraj so angleški bombniki spet močno napadli nemška letališča na Siciliji ter povzročili ogromne požare. Sij ognja je bilo ponoči videti z Malte. Zasedbo Tobruka in drugih točk ob libijski obali, so Angleži dobili v roke več važnih letalskih oporišč, tako da bodo iz njih lahko zdaj vse glavne napade umerjali na Sicilijo in na južno Italijo, kjer so glavna oporišča nasprotnega letalstva in mornarice.

V stiski drugih ne zakrknite svojih src!

Ljubljana, 24. januarja.

Tudi v teh težkih časih, ko reveža preganja tisoč skrbi in bridkosti, kako se bo prebil skozi življenje, kako rešil sebe in družino pred stisko in lakoto, se dobe ljudje, ki imajo vsega dovolj — pa jim ne pride na misel, da bi mu pomagali. Tak človek je brez dvoma v današnjih časih čisto navaden zločinec, grabež in sebičnej, ko krivičen mamono zaslepljen brezbriznej, ki škoduje samemu sebi in družbi. Njegov slabi pogled je kriv, da tudi na druge, ki so obdarjeni s posvetnimi dobrinami ter obilno delijo od njih siromakom ob vsaki priliki, reveži kažejo, češ, oni so vsega krivi, oni imajo vsega dovolj. Sam pa postaja kamen, nekaj brez čustva, srce pri njem ne pomeni drugega kakor stroj, ki meri čas in udarce. Brezčutni ljudje pa so zločinci in po pravici kličejo nase jezo množice.

Povrh je vedenje takih tudi nespametno. Lažen revež izgubi oblast nad seboj, in seže, kadar je sila na misli tudi po tujem, kadar in kjer le more, v miški: če ta lahko rodi svoje pse, jaz pa še svojim otrokom ne morem dati kosčka kruha — potem mi nihče ne more zameriti, če nedolžnim otročkom preskrbim tako ali tako, da se najedo. Če mi bogatin noče dati, mu bom vzel. Take misli ga obhajajo in tako pogosto tudi napravi. Modri bogatini in premožni ljudje si — če že niso verni in ne čutijo socialno — pač lahko predstavljajo, kaj jim grozi. Pamet jim pravi, da je bolj prav, če odstranijo nevarno netivo, ki podžiga lačnega reveža k takim nasilnim dejanjem, zato pa radi in ob vsaki priliki darujejo siromakom, da jim ni treba stradati.

Da bi pa bila pomoč čim boljša in čim uspešnejša organizirana, so se idealni delavci za pomoč bližnjemu zbrali in ustanovili posebno akcijo, ki nosi ime »Zimska pomoč«. Ti gredo od enega premožnega človeka do drugega, potrkaajo tu, potrkaajo tam. In seveda dobe drugače velik znesek, kakor pa bi ga dobil siromak, če bi sam tako raztrgal in reven prišel potkat in prosil podpore za svojo družino. Ti pridejo z višjo legitimacijo, uradno — in tako se zbirajo zneski za vse tiste siromake, ki so resnično pomoči potrebni. Sčasoma se nabere lepa vsota, ki jo potem uporabijo za prvo pomoč siromakom v obliki dela in zaslužka, v obliki denarja, še bolj pa gnotne podpore, da namen tudi pri lahkotnih ne more biti obrnjen napak in izkoriščen.

Nekateri pravijo: »Da, saj jaz rad dam revežu, če je res revež! Toda kaj, ko je med njimi toliko takih, ki vsako podporo grdo izrabijo, tako da je človeku miloščne prav za prav žal!«

Za te pa naj velja beseda rajnega velikega slovenskega škofa dr. Antona Bonaventura Jegliča. Njegova okolica ga je opomnila, da je dal neki

zvičajni in malovredni ženski. Veliki vladika jih je zavrnil: »Saj nisem dal njej, dal sem Kristusu! Bog ve, kdaj bo ta dar prišel v prid njeni duši!«

Kdor obdaruje siromaka, pa naj bo ta že tak ali tak, naj se spomni teh besed. Človek, ki mu daš miloščino, bo prej ali slej občutil milost božjo. Ob neki uri ga bo morda tvoje dobro dejanje navdalo na lepo misel, ki ga bo spremenila in polboljšala.

V današnjih časih je pomoč revežem neobhodno potrebna. Naša dolžnost je, da jim pomagamo, kolikor pač vsak more po svojih premoženjskih razmerah. Zato naj nihče ne odreče svoje podpore revežem, ko bodo pri njem prišli potkat s prošnjo člani zimske pomoči za naše siromake!

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 25. januarja.

Včeraj je posijalo pravo pomladansko sonce. Toplo je bilo, če si postal malo na soncu. Sicer je sonce sijalo skozi rahlo megleno kopreno, vendar pa je bilo kljub temu precej močno. Sonce je imelo že takšno moč, da je živo srebro poskočilo kar na 18 stopinj nad ničlo. Vreme je bilo čisto pomladansko in so sprehajališča v Tivoljskem parku oživila. Ljudje so se sprehajali in pomenkovali o vsakdanjih dogodkih. Tudi upokojenci se že sešli na prvo zasedanje v Zvezdi. Pozdravili so se najprej, nato pa vse popoldne debatirali o svetovnopoličnem položaju. Mnenj in sodb je bilo toliko, kolikor je bilo debaterjev. Vsak je trdil svoje, vsak je hotel imeti prav. Eni drže »akos«, drugi so pa demokrati in vneti zagovorniki Angležev. Včasih se kar ostro sporečejo in človek bi mislil, da si bodo skočili v lase. No, so pa med prisotnimi tudi nevtalci, ki pomirijo hude duhove. Mirno jih pogovore in jih potolažijo, da bodo na koncu zmagali tako eni kot drugi. Tako je bilo v Zvezdi.

Sonce je tako prijetno ogrevalo, da so bile suknje že skoraj odveč. Stari ljudje pripovedujejo, da že zlepa ne pomnijo, da bi bilo v tem letnem času tako toplo. Marsikdo je bil pogrešil klopice, da bi malo posedel in se »posončil«. Dan se je podaljšal skoraj za eno uro, kar se že precej pozna. Na stavbah je tudi delo oživelo. V prvi polovici meseca je miraz dela na stavbah povsem onemogočil. Zidariji so morali na počitek. Sedaj pa, ko se je vreme pobiljšalo, je delo spet oživelo. Tudi na ljubljanskih tržnicah so začeli spet delati. Če bo takšno vreme trajalo, bodo ljudje zadovoljni, le da ne bo prišlo spet deževati in da ne bo morda v marcu vreme začelo uganjati svoje muhavosti.

Jutri bo izseljenska akademija

Ze 15. decembra lanskega leta bi morala biti izseljenska akademija, ki pa je bila zaradi nepredvidenih zaprek preložena. Akademija bo jutri dopoldne v veliki dvorani hotela Union in se bo pričela ob pol 11. Seveda so že za 15. decembra kupljene vstopnice tudi jutri veljavne.

Akademija ima zelo pester spored. Na akademiji nastopa več ko 300 dijakov in dijakinj ljubljanskih šol z glasbenimi in pevskimi točkami. Izseljenska akademija naj bo veren izraz, kako naša mladina hoče iz vsega srca pomagati po svojih močeh svojim bratom in sestram, ki žive v tujini. S skromnimi sredstvi jim hoče pomagati v teh hudih dneh, ko življenje ni lahko. Vprav zaradi človekoljubnega namena toplo priporočamo akademijo, naj nanjo pride čim več prijateljev naših mladih dijakov in tako podpre dobrodelni namen akademije. Kdor pa še nima vstopnice za akademijo, pa si jo hoče nabaviti že v predprodaji, jo more dobiti pri Družbi sv. Rafaela, v nedeljo pa jo bo mogel kupiti tudi pri unisonki blaginji.

Spored je pester in obsega naslednje točke: 1. Državna himna, godalni orkester drž. učiteljskega; 2. Pesem izseljenca, deklamacija; 3. C. M. Veber: Sonatina op. 3, godalni orkester drž. učiteljskega; 4. govor župana g. dr. Jura Adlešiča; 5. V. Novak: Uspavanka; Schubert: Čebela — violina in klavir, Osim Igor in Osana Jože; 6. Foerster: Gorenjci, iz opere »Gorenjski slavček; V. Vodopivec: Ob večerni uri — moški zbor, klas. gimn.; St. Premrl: V Korotan; J. Flajšman: Triglav — mešani zbor klas. gimn.; 7. Pavčič Josip: Mehurčki — Stritar Nada; 8. Narodna: Kje so tiste stezice; E. Adamič: Tam gori za našo vasio — zbor II. drž. deške šole; 9. H. Sattner: Nazaj v planinski raj; St. Premrl: Slovanska pesem — zbor gimn. na Rakovniku; 10. Joh. Strauss: Pomladni zvoki — Stritar Nada; 11. E. Adamič: Večerna pesem; St. Mihelič: Kadar se Cielban joče; E. Adamič: Kaj ti je, Moja — zbor drž. učit.; 12. D. Schwab: Kanlica — zbor in godalni orkester III. drž. real. gimnazije.

Trg je bil danes zelo živahen

Današnje jutro je bilo zelo pripravno za dovoz na trg. Majhna zmrzal je napravila ceste prehodne, kar se je poznalo po velikem številu prodajalk. Ker je sneg po leham že skopnel, je bilo napredaj zelo mnogo zelenjave. Merica motovilca je bila po 2 din, za enako ceno je gospodinja lahko kupila

Prestavljena tramvajska postajališča pred pošto

Ljubljana, 25. jan.

Ker so postavljene ograje in s tem urejeni prehodi na križišču pred glavno pošto, od nedelje, dne 26. t. m. dalje tramvajski vozovi pri vožnji od Ajdovščine proti pošti ne bodo več obstajali pred trgovino Bata in v Prešernovi ulici pred pošto, temveč na prostoru ob telefonski celici pred kavarno Emono. Pri vožnji v smeri proti Ajdovščini pa ostaneta postajališči višje in šentviške proge pred pošto v Selenburgovi ulici, postajališče mošćanske proge pa pred »Slonom« v Prešernovi ulici in sedanjem prostoru. To spremembo je predpisala nadzorna oblast z namenom, da se razbremeni ustje Selenburgove in Prešernove ulice.

tudi zvrhano merico špinače. Radič ima kaj različne cene. Če ga kupuje gospodinja na merico, plača za slabši radič 1.50 din, za merico boljše pa 2.50 din. Če pa kupuje na kilogram, plača za domači radič 20 din, za uvoženi gorški pa 18 din, torej je uvoženi radič za 2 din cenejši kljub dolgemu prevozu in carini. Lep por je veljal 0.75 dinarja kos. Kilogram korenja velja 3—4 din. Šop petrišlja je po dinarju, za isti novce lahko kupiš tudi druge pridelke in zelenjavo za juho.

Fižol ima precej različne cene. Mestna občina ga prodaja po 5 din kilogram in ga gospodinja pridno kupuje. Kmetice so pa imele danes fižol od 4.50 do 5.50 din, branjevke pa od 5 do 6 din. Kilogram dalmatinske solate je veljal 10 din. Ko je sedaj ponehal mrz, je dovoz solate boljši in je bil trg danes z njo dobro založen.

Repa je še vedno na trgu; dobiš jo kar tri kose za dinar. Kilogram kolerab dobiš za isto ceno. Kolerabice so dražje in velja kilogram 3 do 4 din.

Prvovrstna jabolka so po 10 din kilogram, drugovrstna lahko dobiš za 8 din. V jutranjih urah je imela prodajalka naprodaj okusne hruške po 7 din kilogram, ki jih je za kmalu prodala.

Piščanci so od 16 do 30 din, kokoši od 25 do 35 din, petelini od 20 do 30 din, jajca prodajajo po 1.75 do 2 din kos.

Dolenjski vlak butnil 10letno deklico

Ljubljana, 25. januarja.

Včeraj zvečer je razburila dolenjski okraj neka nesreča. Otroci dolenjskega okraja kljub čuječnosti železniških paznikov in policije kaj radi pohajkujejo po nezavarovanem železniškem tiru, bodisi, da pri tem iščejo bližnjice za prehod na Galjevico ali pa tudi iz otroške objestnosti in nagajivosti. Tako je šla tudi 10 letna Nada K. pozno zvečer proti Galjevici preko tira, kjer ni prehoda. Izključeno ni, da niti opazila ni bližajočega se premikajočega vlaka, ali je pa mislila, da bo še pravočasno skočila čez tir, predno pride vlak, ki je sicer vozil skoraj korakoma. Lokomotiva je malo Nado udarila ter jo sunila v bližnji jarek, kjer je pri padcu dobila poleg notranjih poškodb tudi precejšnje odrgnine po vsem telesu. Deklica je prestala obilo strahu ter bolestan kričala v jarku precej časa, dokler je ni slučajno slišal neki pasant ter o tem obvestil domače, da so poskrbeli za zdravniško pomoč. —nik.

Naročajte in širite »Slovenski dom«!

Mariborski jadralci so najbolj delavni

Maribor, 24. jan.

V svojih prostorih na Aleksandrovi cesti je imel mestni odbor mariborskega Aerokluba v petek zvečer svoj redni letni občni zbor, ki je bil obenem tudi neke vrste predprilava za občni zbor oblastnega odbora, ki bo v nedeljo, 23. februarja ob 10 dopoldne v dvorani trgovskega gremija v Jurčičevi ulici.

Občni zbor je vodil ravnatelj Krejčič, ki je najprej omenil, da preteklo poslovno leto ni bilo prav preveč uspešno, da se je precej pridno gradilo in je bila zgrajena cela vrsta jadralnih letal. Jadralci so leteli manj, vzrok temu pa je treba iskati v tem, ker so bili učitelji na orožnih vajah celo po več mesecev. Letalsko poveljstvo je tudi izdalo nalog, da se z nobenim novim letalom ne sme prejet leteti, dokler letalo ne bo preizkušeno. Mariborski letalci so kljub težavnim razmeram zgradili 14 letal. Danes, 25. januarja, pride v Maribor strokovnjak iz Centrale Aerokluba in bo vsa letala preizkusil, nakar bodo jadralci smeli leteti.

Sledila so poročila posameznih voditeljev skupin. Za jadralno skupino »Maribor I« — Mejaš je poročal Marjan Skofič, za skupino Maribor II dr. Horvat, za skupino Maribor III pa Linzner. Iz poročil, ki so jih podali voditelji posameznih skupin, je razvidno, da je bil boj v gnetnem oziru zelo hud. Ker zaradi finančne in političnih razmer ni bilo mogoče organizirati rednega šolanja, je odbor sto-

Morilec Podpečanove prijet v Zagrebu?

Ljubljana, 24. januarja.

Ze pred dnevi so prišle privatne, neuradne vesti iz Zagreba, da so tam prišli morilec Marije Podpečanove, 61-letne delavke v mestni vrtnariji, stanujoče v baraki solskega vrta v Trnovem v bližini vrtnarije. Našli so jo v sredo, 9. januarja zvečer v baraki ob vratih z razkano glavo. O umorjeni ženski pravijo, da je bila skromna, čudakinja, prava samotarka, ki je morala imeti prav znatne prihranke za stara leta. Bila je zelo redkobesedna. Ni mnogo govorila in tudi ni navezovala kakih srčnejših vezi s sosedi in drugimi ljudmi v Trnovem. Splošno so ljudje opazili, da je k njej zahajal neki vojak, ki jo je tudi, ko je bil v civilu, večkrat obiskoval. Podpečanova je bila temu mladeniču teta. Viktor Podpečan, 25-letni mladenič, je zadnje mesece postal vojaški begunec. Pred meseci je bil pobegnil od svoje edinice v Zagrebu in se potikal okrog. Pravil je, da je dobil bolezenski dopust.

Organom kriminalnega oddelka se je po daljših poizvedbah posrečilo odkriti sledove za morilecem. Vse kaže, da je umoril in oropal Podpečanovo vojaški begunec Henrik Podpečan. Ta je nezakonski sin pokojnične sestre. Fant je bil več let v poboljševalnici in se je tam izučil krojaštva. Rad je postal in pošteno delo ga ni veselilo. Pravijo, da se je bavil s tihotapstvom in da je dostikrat uhajal čez mejo.

Da-li je bil v resnici morilec Podpečanove aretiran, ni mogoče še točno poročati. Dejstvo je, da se vesti o morilečevi aretaciji tu vedno bolj širijo in to ne brez podlage. Kriminalni oddelk policije uprave je pred 10 dnevi zaprosil merodajno vojaško edinico v Zagrebu, da naj mu sporoči, če se je Henrik Podpečan vrnil k vojakom. Odgovor je prišel negativen. Ni pa izključeno, da je bil Podpečan najbrž zadnje dneve prijet, toda poročila iz Zagreba še ni.

Celjske novice

Minister dr. Kulovec v Celju. Na Svečnico, dne 2. februarja bo na širši seji okrajne JRZ v Celju ob 9 dopoldne podal poročilo o današnjem političnem položaju predsednik minister dr. Franc Kulovec. Referate bosta imela tudi banovinski tajnik g. M. Kranjc in senator Mihelič.

Umetniška razstava. Člani »Kluba neodvisnih« iz Ljubljane priredijo v Celju prvi razstavo svojih del v dvorani »Uniona« od 2. do 16. februarja. Razstave se bodo udeležili: M. Sedej, St. Krežar, Z. Kalin in K. Putrlich.

Kako mislijo odpraviti beračenje. Beračenje, ki izvira pogosto iz delomrznosti, narašča od dne do dne. Poleg potrebnih beračijo tudi mladi in zdravi ljudje, ki se potikajo kot delomrznosti iz kraja v kraj. Slednji so dostikrat tudi nasilni in nevarni posamezniki ter vobče kvarno vplivajo na svojo okolico. Zato smatramo za potrebno, da se vprašanje beračenja na območju mestne občine celjske uredi v okviru socialnega skrbstva mesta Celja. Mestna občina celjska ima namen, da one delanemo osebe, ki beračijo v sili in so pristojne v mestno občino celjsko, oskrbeti v okviru starostnega socialnega skrbstva s sodelovanjem celjskega prebivalstva po predhodnem sporazumu, v katero svrhu namerava sklicati posebno anketo. Da se more ugotoviti število beračev, kakor tudi njihova domovna občina, je potrebno najprej izvršiti popis teh beračev. Ta popis je mogoče z uspehom izvršiti le ob sodelovanju celjskih meščanov. Zato prosimo celjsko meščanstvo, da ob petkih, ki je dan beračenja, napoti vsakega berača na socialni oddelk mestnega poglavarstva, ki bo ugotovil osebne podatke vsakega berača.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Na zelo pustem kraju, kjer je bila cesta zelo blizu reke, je etarec naglo okrenil avto e ceste na valovit kraj, prerasel s praproty. Utrajl si je pot, čeprav ga je premetavalo in zaviralo, dokler ni prišel do malo večje stene, ki je zakrivala avto vsakomur, ki bi se nahajal na cesti. Nato je ustavil motor in močno vzdihnil. Kmalu nato se je elišal podoben klic v bližini. Potem pa se je pojavila visoka silhueta človeka, oblečenega v živo obleko, s kapo na glavi, z izmučenim in upadlim licem. Trenutek je stal nepremično z napetim pogledom, z eno roko se je držal za steno, ki ga je sedaj skrivala, a drugo je imel stegnjeno predse. Na prstu te roke se je svetil v mesečini zlat prstan.

Nato se je človek zasmejal s prisiljenim smehom.

»Moj Bog!... Če ne bi vedel, da ste to vi, vas ne bi nikdar prepoznal. Sedaj se mi po dvajsetih mesecih prvič ponudila prilika za smeh!«

Drugi se zameje in si prižge cigareto. Ob plamenu vzgajal je jasnejše videl pra-

men rjavkastih las in očale z okroglimi stekli.

»Da vam predstavim profesorja arheologije«, odgovori, ko ugašuje vzgajalo. »Jutri bo preplašeni profesor zapustil polja svojih raziskovanj, a jaz mu tega ne morem zameriti. Hočete kaditi?«

Ponudil je srebrno dozo in vzgajalec človeku v sivi obleki, ta pa je pohleпно zgrabil. Ko se je prižgala vzgajalica, je osvetlila povsem drugačen obraz od etarčevega. Bil je to mladenič lepega obraza, odločnega in bistrega pogleda, čeprav je žalost in bol zapustila na njem svoj pečal in mu dala neki poseben izraz. Vzajalica je ugasnila, cigareta pa se je svetlikala v mraku.

»Ali vam pustijo nositi v zaporu preta-ne?« ga je vlnudno vprašal etarček.

Človek se je grenko zasmejal.

»Člani našega bratstva običajno ne smejo nositi nakita, a zgodilo se je, da je bil prstan preozek, da bi mi ga vzeli, ko sem prišel sem...«

Po dvajsetih mesecih suženjstva mi je

edina vez, ki me veže s civiliziranim svetom, da bi me spominjal na vse, kar sem izgubil.«

»In kaj si morate sedaj osvoboditi?« je pripomnil etarček.

Mladenčič potrdi z glavo.

»Jaz tudi mislim posvetiti tej zadevi vse svoje moči«, je odločno rekel.

Nato se je z nenadnim začudenjem zagledal v svojega sogovornika.

»Nikoli ne bi rekel, da ste vi tako spretni! Poslednji človek, na katerega bi...«

Starček samo zmajal z rameni.

»Bila eva oba spretna, dragi moj! Če ne bi razumeli šifre, napisane v mojih pisnih, bi sedaj ne bili tu!«

»Toda večša in previdna morava biti še nekaj časa. Če boste postopali kakor bi bilo treba proti Henrikju Rihardu, se lahko povsem zanesete name, do najmanjših podrobnosti, čeprav bi to za vas prineslo nove težkoče in nove nevarnosti ter bi morali biti prisiljeni na še hušje udobnosti kot v Dortmundu. A v peklu je več udobnosti, kot v Dortmundu, reče jedko, človek v sivi obleki. »Dvajset mesecev! Cello brezmenno leto sem štel ure, ter čakal on dan, ko bom šel lahko v hišo Brandona in to poslednjič! Da, velik je moj občutek. Obračunal pa bom z vsemi, ki so me pahnili v nesrečo. Prisil jih bom, da bodo govorili resnico. Sedaj jih bom jaz mučil...«

Povzdignil je glas, v katerem se je izra-

žal vse večji in večji gnev.

»Prenehajte s tem vpitjem, prokleti brbljač!« ga prekine starček, ki je s strahom pogledal prek rame. »Ali hočete priklicati vse paznike, ki so se razmetili po okolič? Ali ne morete prihraniti svojega besa za Riharda?«

Človek, ki je bil tako okregan, se je ugriznil v ustnice, da bi si s tem nabral moči. »Oprostite mi, tovariš! Tako prokletstvo me spremlja v življenju...«

Zmajal z rameni v znak česa in povleče cigareto, ki je ostreje zazarela, ter dodal: »Ali zakaj vi, za vraga, vse to delate zame?«

Starček je nekaj časa gledal in je bil v njegovem pogledu čuden izraz, skoraj nekoliko vesel.

Hitro odgovori:

»To sem vam prav sedaj hotel razložiti.

II. poglavje.

Meglens noč v Plathu.

Ura je bila skoro dve zjutraj in hiše v Plathu so bile pogreznjene v gosto megljo, da na cestah ni bilo videti z enega pločnika na drugega. Na vratih stanovanja poleg pekarnice, na kateri je bilo izločeno okno zaprto z železnim rolojem, se je pojavil človek; nosil je veliko usnjeno torbo, vstopil v avtomobil, ki je stal pri pločniku, in se zadovoljno oddahnil Doktor James Hadon je bil dovolj mlad, da je bil prevzet

zadovoljstva, ko je bil porod pekovke žene povsem v redu in mu tako pripomogel k njegovemu zdravniškemu ugledu.

Naglo je zaprl vrata pri avtomobilu in pogljal motor. Megla je bila tako gosta, da se je kljub žarometom komaj videlo. Ko so avtomobilski žarometi zasvetili preko Velike ulice, je zaphal veter in razpodil rumenkasto megljo. Na neki hiši je v prizemlju zapazil okno, ki je bilo nastežaj odprto. To se mu je zdelo zelo čudno. Zdravnik je to iznenadilo in je za trenutek ustavil voz, namršil obrvi in bolj pazljivo pogledal. Brez premišljanja je pripeljal avto do nasprotnega pločnika in ga ustavil.

Železna ograja je razdvajala od ulice hišo Brandona, ki je bila približno dva metra izza ograje. Pročelje je bilo obkrušeno. Mesečina, ki se je pribijala ekoci megljo, je le slabo osvetljevala streho zgradbe. Odprtili je glavna vrata, šel preko vrta, zasejanega s travo in se zvilkel skozi odprto okno.

Kljub gosti megli mu je mesečina toliko svetila, da je v aredi velike gobe videl veliko hrastovo mizo. Ko je doktor obšel mizo, je krenil proti vratom. V Plathu je bila elektrika pred kratkim napeljana, a v tej konservativni hiši je ni bilo. To je bilo zelo neugodno, ker je doktor pozabil svojo žepno električno svetilko.

(Dalje sledi).

Od tu in tam

Sarajevska občina je dobila nov občinski odbor. Kaznopraviljenje, bodisi javno bodisi razgovor med strankami so se vlekli že več mesecev. Hrvatje so postavili razumljivo zahtevo, da hočejo biti v skladu s svojo močjo zastopani tudi v občinskem odboru. Šlo je potem za razdelitev mest. Pred nekaj dnevi pa je bil podpisan ukaz, s katerim je bilo imenovanih 25 odbornikov iz vrst JRZ, 13 pristavev Hrvaške kmečke stranke in 5 iz vrst pristavev radikalov dr. Lazarja Markovića. Zupan je ostal dosedanji Muhamed Zlatar, za prvega podzupana je bil imenovan Hrvat dr. Zdravko Sutej, za drugega podzupana pa radikal. Zupan Zlatar je izrazil zadovoljstvo, da so Hrvatje stopili v občinski odbor in s tem prevzeli del poslov in odgovornosti.

Trgovinsko predstavništvo Sovjetske Rusije v Belgradu je sklenilo udeležiti se splošnega belgradskega velesejma. Najelo je velik paviljon in bo v njem razstavilo vse glavne pridelke in industrijske proizvode sovjetskega kmetijstva in industrije, in prvi vrsti pa surovine. Kasneje pa bo Sovjetska Rusija zgradila svoj lastni paviljon in se že zanima za primeren prostor na sejmišču.

Nov guverner Narodne banke je bil imenovan na predlog finančnega ministra, in sicer bivši guverner dr. Milan Radosavljević. Za prvega podguvernerja je bil imenovan dosedanji podguverner dr. Ivo Belin, dočim je bil s tretjim ukazom razrešene funkcije drugega podguvernerja dr. Ljubisa Mikić, na njegovo mesto pa zaenkrat še ni bil imenovan nihče. Njegova vrhovna uprava Narodne banke je bila imenovana na podlagi novega zakona o Narodni banki, katerega je vlada v jeseni uveljavila.

Privilegirano hrvaško gospodarsko društvo Pogod bo v nedeljo prevzelo dve veliki žitarski podjetji, in sicer eno v Zagrebu, drugo pa v Osijeku, kateri lastniki so bili do sedaj judje. Med temi zvenijo imena kakor dr. Schein Julij, Hermann Schein, Alija Artmann in Eugen Kohn. Judje so bili v Osijeku lastniki velike trdnje »Poljoproizvod«, v Zagrebu pa »Trgoprometa«. Judje so morali opustiti trgovino z žitom po znani uredbi, ki prepoveduje judom vodstvo podjetij, ki se bavijo s prodajo ali proizvajanjem živilskih predmetov. »Pogod« bo skupaj s »Pohitoma« prevzel veliko večino delnic obeh judovskih podjetij, prejšnji lastniki pa bodo dobili nekaj odškodnine in del delnic novega podjetja, v katero se bosta prejšnji dve podjetji združili. »Hrvatski dnevnik« se jezi na belgradsko »Vreme«, ki je označilo to kupitjo kot neke vrste sodelovanja hrvaških oblasti z judi.

Vse zaloge žita, koruze in vseh vrst moke bo vlada dala popisati v vsej državi. Takšno odredbo napovedujejo za prihodnje dni. Doležljivi so poiskovali zaloge ali pa so morali pridelovalci prijaviti pridelke žita le v krajih, ki so bili označeni kot žitnodorni in so bili v vladnih odredbah imenovani navedeni. Da bi se pa živila pravilno razdelila po vsej državi, se je pokazalo za potrebno, da se popišejo zaloge tudi v pasivnih krajih, kajti mnogokje so ljudje, ki pridelajo mnogo žita, pa niso obvezni odvisne količine prijaviti oziroma ponuditi »Prizadec v prisilni odkup«.

Za izvoz večje količine živih svinj se je dogovorila naša delegacija v Berlinu. Da bi se izvozniki seznanili s podrobnimi določili pogodbe, je ravnatelstvo za zunanjo trgovino sklicalo posebno konferenco, na kateri se bodo pomenili o cenah in razdelitvi izvoznih količin. Menijo, da bo ostala razdelitev ista kot doslej, da bodo namreč izvozniki dobili 40% količin, gojitelji živinorejci sami pa 20%. Nemčija je obljubila za kilogram žive teže 20,50 din. Za težo bo veljalo tehtanje na Dunaju.

Uprava državnih monopolov ima velike neveselosti s sadilci tobaka. Čim se cene povišajo za eno vrsto tobaka, so nezadovoljni sadilci iz drugih krajev. Med seboj se prerekajo o tem, kateri tobak je boljše kakovosti in bolj cenjen doma in v tujini. Lani je na ukaz finančnega ministra monopolna uprava odredila novo klasifikacijo tobaka in je dala hercegovski tobak v višjo skupino ter s tem v višjo odkupno ceno. Takoj so se oglasili sadilci iz južne Srbije, ki pravijo, da so dobili za tobak premalo, celo manj kakor predlanskim, pa čeprav so bile cene nekaterim vrstam tobaka zvišane. Sedaj zahtevajo, da se makedonskemu tobaku da takšna ocena, da bo njegova odkupna cena za 50% višja kot letošnja. Ta boj je razumljiv, če se pomisli, da živi v južni Srbiji najmanj 200.000 ljudi od tobaka.

Za pocenitev radijskih sprejemnih aparatov se zavzema belgradska radijska postaja. Zaradi odredbe finančnega ministra, po kateri so se z novim letom dvignile carine in druge pristojbine na uvožene radijske aparate, je predsednik belgradske radijske postaje dr. Janjić sklical konferenco strokovnjakov in na njej predlagal, da se pošlje posebna delegacija k finančnemu ministru in predsedniku vlade s prošnjo, naj se radijski aparati oproste carine, da bi si na ta način tudi revnejši mogli privoščiti radijski aparat, ki je danes prava kulturna potreba. Država že itak dobi dovolj, saj jemlje od vsake radijske naročnine po 40%, radijskim postajam pa ne daje nobene podpore.

Po nedolžnem je izgubila svoje življenje kmetica Vlahovič iz Gornje Kovilja pri Novem Sadu. Oženjena je bila in imela štiri otroke, pa je navzle temu nekega dne dobila ljubavno pismo od 45 letnega kmeta Vladimira Vlah, ki je zahteval, da pusti družino in vzame njega. Vlahovič mu ni odgovarjala. Ko pa se je pred dnevi z njim srečala na cesti, jo je Vlah ponovno pregovarjal, naj se preseli k njemu. Zena je zbežala, toda Vlah za njo. Ko jo je dohitel, jo je s strel iz samokresa ubil.

Dobrote vladne naklonjenosti uživa belgradsko društvo za raziskavanje in pobijanje raka. Pred dobrim letom si je izposlovalo podporo v znesku štirih milijonov dinarjev in z njimi postavilo veliko stavbo za sanatorij, v katerem bodo zdravili raka. Stavbo je društvo v surovem stanju dogradilo, nato pa dela ustavilo. Moledovalo je naprej in sedaj je dobilo še osem milijonov dinarjev za notranjo opremo zavoda, ki bo imel na razpolago vse moderne aparate in priprave. Zavod bo jeseni že najbrže dovršen in bo lepši in najbolj opremljeni zavod v državi, medtem ko se slovenski zavod, ki je sicer prvi v državi, stiska v skromnih prostorih in uživa le podporo banske uprave.

Kakor svoj čas v Ljubljani, razpravljajo sedaj tudi v Zagrebu o »golobjem vprašanju«. Po mestu letajo jate golobov, ki pušajo nebedne sledove zlasti na lepših poslopjih. Meščani so se razdelili v dve skupini: za in proti golobom. Za te živali se je seveda zavzelo Društvo za varstvo živali, proti temu pa so ljudje, ki pravijo, da golobje raznašajo razno golazen in mrčes. Največji zaščitniki golobov pa so tisti, ki jih love in uživajo dobro meso. Pač pa se pojavlja golobom nevaren sovražnik, namreč glad, kajti zaradi pomanjkanja hrane — tudi vojna! — se je njihovo število začelo vidno krčiti. Tako je narava sama spravila golobje vprašanje v Zagrebu z dnevnega

Nekaj navodil za red pri oskrbi s krušno moko

Ljubljana, 25. januarja.

Te dni bodo delili občinski prehranjevalni uradi po vsej Sloveniji nakaznice za pšenično moko in mešani kruh. Pri tem bodo postavljeni pred težko nalogo, da bodo morali nakaznic po posebnih določilih tudi marsikomu odreči, ki bi jo rad dobil.

Rezerve pšenice v Sloveniji so tako majhne, da jih bomo v štirih mesecih porabili, ako jih delimo tako, kakor smo jih delili v januarju, ko je razdelil PREVOD 250 vagonov pšenične moke, kar pa se je zdelo vsem premalo.

Ako je v Sloveniji okrog 750.000 oseb, ki morajo pšenično moko kupovati, more dobiti v povprečju pri količini pšenične moke, ki je na razpolago, oseba po 3,5 kg pšenične moke na mesec. Tako je to v veljavni banovi odredbi tudi predvideno. Ako bi se delila moka med večje število ljudi, mora biti mesečna kvota za toliko manjša. Skupna mesečna kvota pšenice se namreč ne da povečati. Saj zadostujejo rezerve le za štiri mesece in bo treba dokupiti do meseca avgusta še okrog 1000 vagonov pšenice, ako naj ostane pri sedanjih kvoti na osebo in mesec. Zaradi številnih reklamacij, s katerimi so se ljudje pritoževali nad premajhno količino pšenične moke, je treba reči, da je koruzna moka prosta v prodaji in si jo vsakdo lahko kupi, kolikor hoče.

Še ostreje je treba zavrniti neupravičen naval na karte. Pri nas je po mestih še marsikaka vreča pšenične moke po privatnih gospodinjstvih. Na

kmetih pa vkljub slabi žetvi v januarju še ni mogel biti porabljen poslednji mernik pšenice. Pri tem pa se najdejo občine in celi okraj, kjer bi oskrbeli najrajši kar vse občane s krušnimi kartami. Ako bi se krušne karte res tako razdelile, bi se število kart silno povečalo. Tako bi bilo treba porazdeliti razpoložljivo količino pšenične moke z novim številom krušnih kart in tako bi morali zmanjšati mesečno kvoto, ki je sedaj določena. Za znižanje kvote bi se morali zahvaliti resnično potrebni tistim ljudem brez sramu in poštenja, ki svojo odmerjeno količino moke že imejo, pa bi jo radi na karte še enkrat dobili.

Tako postopanje je v sedanjih okoliščinah zločin, ki je huji od tatvine. Potom njega se jemlje res potrebnim to, kar jim pripada. V celo oskrbo s krušnim žitom pa se zanaša s tem zmeda in nered. Zato imajo občinski prehranjevalni uradi strog nalog, da takega postopanja ne dopuščajo.

Nekatere občine so na podlagi lažne prijave izdale večje število kart, kakor bi smele. Zato naj bodo preskrbovalni uradi pri izdaji kart previdni, vsako prijavo naj kontrolirajo, vsako lažno prijavo naj takoj javijo. Vsakemu, ki poda lažno prijavo, naj takoj odrečejo izdajo vsake karte, tudi one, do katere bi imel pri resnični prijavi pravico.

Preskrbovalni uradi naj strog pazijo, da ne bodo nekateri dobivali kart v dveh ali še več občinah. Ako kdo stanuje v drugi občini kakor pa je zaposlen, ne more dobiti karte v dveh občinah. Na to naj preskrbovalni uradi še prav posebej in skrbno pazijo pri izdaji kart.

Kako in kje se dobe živilske nakaznice

Ljubljana, 25. januarja.

Mestni preskrbovalni urad je trgovcem že razdelil vse potrebne živilske nakaznice ter obrazce za obvezno prijavo za mesec februar 1941.

Vsi potrošniki, ki so v pred kratkim oddanih vprašalnih polah navedli ime trgovca, pri katerem žele dobivati nakazane živilske potrebščine, naj se brez odlašanja takoj zgledajo pri tistem trgovcu in zahtevajo od njega obrazec za obvezno prijavo. Pri trgovcu dobljeni obrazec naj poglavar gospodinjstva doma vestno in z resničnimi podatki izpolni ter podpiše. Na podlagi tako izpolnjene in podpisane izjave lahko še naslednji dan pri tem trgovcu dobi živilske nakaznice za vse člane svojega gospodinjstva, ki pri njem stanujejo, pri tem pa mora za vsako živilsko nakaznico plačati 25 par. Vsi oni potrošniki ali njih družinski poglavarji, ki pa v vprašalni polji niso navedli nobenega trgovca, pri katerem naj bi dobivali racionirana živila, dobe obrazce za obvezno prijavo in živilske nakaznice za februar neposredno v mestnem preskrbovalnem uradu v II. nadstropju Mestnega doma, levo, vhod s Strelske ulice. V tej pisarni se dobe od ponedeljka 27. t. m. dalje tudi obrazci obvezne prijave. Živilske nakaznice pa bo preskrbovalni urad zamenjaval za pravilno izpolnjene in podpisane prijave dne 29., 30., 31. januarja in 1. februarja t. l. tako, da v sredo 29. januarja dobe živilske nakaznice tiste družine, ki stanujejo v ulicah, cestah, trgih z začetnimi črkami A do G. V četrtek 30. januarja dobe živilske nakaznice družine, ki se imena ulic, cest in trgov, kjer stanujejo, začnejo s črkami H do P. V petek 31. januarja naj pridejo po živilske nakaznice družine, ki se ulice, ceste in trgi, kjer

stanujejo, začnejo z R do Z, a v soboto 1. februarja naj pridejo v mestni preskrbovalni urad v Mestni dom pri vходу s Strelske ulice v II. nadstropje v pisarno na levi strani tisti, ki prej niso mogli priti. Ponavljamo, da bo dobil živilske nakaznice tako pri trgovcih, kakor na mestnem prehranjevalnem uradu samo tisti, ki bo prinesel s seboj z resničnimi podatki izpolnjeno in podpisano obvezno prijavo ter jo izročil trgovcu ali preskrbovalnemu uradu. Kdor prijave ne odda, ne more dobiti živilskih nakaznic. Da se ljudje ne bodo motili, navajamo zgled. Kdor je v vprašalni polji zapisal, da bo živila kupoval pri trgovcu Antonu Verbiču v Stritarjevi ulici, naj gre v to trgovino po obrazec za obvezno prijavo. Ta obrazec naj doma vestno izpolni z resničnimi podatki ter naj ga podpiše poglavar gospodinjstva. S tem obrazcem ali obvezno prijavo naj dotični drugi dan spet gre h trgovcu Antonu Verbiču v Stritarjevo ulico ter naj mu da to izjavo. Izjava ostane pri trgovcu, a trgovcu mu takoj izroči živilske nakaznice, vendar pa mora konzument trgovcu za vsako živilsko nakaznico plačati 25 par. Če pa kdo, ki stanuje v Stritarjevi ulici, v vprašalni polji ni zapisal imena trgovca, kjer kupuje živila, ta naj pride v ponedeljek 27. ali v torek 28. t. m. v preskrbovalni urad po obvezno prijavo. To prijavo naj potem doma izpolni z resničnimi podatki ter podpiše, nato naj pa to prijavo prinese v petek 31. januarja v preskrbovalni urad, ko tam odda in zanjo dobi živilske nakaznice, ko je plačal za vsako nakaznico 25 par. Prav v petek, 31. januarja pa ta mora zato iti v preskrbovalni urad, ker ni v prijavo napisal imena trgovca, kjer kupuje živila, in tudi zato, ker stanuje v Stritarjevi ulici, ki se njeno ime začneja s črko S.

Za vlome pri hrčkarjih - 7 let robije

Ljubljana, 25. januarja.

Gospod, prva razprava je bila zanimiva, takole je sodnega reporterja nagovoril stric Jernej, ki zelo pazljivo zasleduje kazenske razprave v dvorani št. 79. Stric Jernej je sicer strokovnjak v presojanju procesov in dostikrat prav originalno komentira kak kazenski pojav. In reporter ga je spoštljivo vprašal: »Kaj pa je bilo tako napetega? Je pela pesem robije?« — »Da, da. Sedem let robije! Veste! Vamisljal je pri hrčkarjih ali kakor jim tudi pravimo pri »zalogarjih«. Stric Jernej mi je nato pojasnjeval izraz »hrčkar«. Bilo je v onih težkih časih prve svetovne vojne, ko je nad našimi kraji tepel bič lakote ljudi. Mnogi pa so zbirali živež prav tako kakor hrčki. Zanimivo je, da se pojavljajo v raznih časih in dobah posebni tipi človeka. Nekateri so se začeli zalagati z vsemi dobrinami, potrebnimi za udobnejše življenje in boječ se lakote. Napravili so si velike domače zaloge. Tem praktičnim, solidnim ljudem je zelo nasproten tip — podstrešna podgana, ki stika po zalozah in jih odnaša.

Mali kazenski senat je včeraj obravnaval vlome v podstrešne shrambe in kleti. Pred kazenske sodnike so prišli trije zelo nevarni kriminalni obrazi. Prvi je bil 33 letni Ivan Ogrin, doma iz Dola pri Zalogu, brez stalnega bivališča. Absolviral je po dolgih letih veliko šolo za vlomilce tam v Mariboru. Nedavno je prišel po daljši kazni na svobodo. Kot lovski pes je začel vohati za raznimi »domačimi zalogarji« v Ljubljani, kajti računali je, da mu bodo tatvine iz teh zaloz donesale čedne zaslužke.

Ivan Ogrin je najprej poskušal srečo pri nekem Francetu Černetu. Splazil se je v podstrešno shrambo. Tam je odkril lepo zalogo živeža. Odnesel je 55 kg sladkorja v kockah, kanto finega laškega olja, težko 20 kg, 10 l namiznega olja, nekaj rozin in riža. Vsa ta zaloga je bila vredna okoli 3000 din. Ta vlom je Ogrin napravil 6. oktobra ponoči. V drugič ponoči 21. oktobra je Ogrin obiskal to podstrešno shrambo. Odnesel je 4 vreče soli, težke 200 kg. Pri tem vlom mu je pomagala v zločinskih krogih sloveči Silvo Škrbec, tržaški svedrovec, po poklicu brivec, stanujoč v Jaršah. Ivan Ogrin je ponoči 28. oktobra vdrl v klet neke hiše v Ljubljani. Antonu Zorčiču je odpeljal moško kolo in 500 kg masti v vrednosti 12.000 din.

Maribor

Nakaznice za moko in kruh bo mariborski mestni preskrbovalni urad začel izdajati v torek, 28. t. m. Zadnji dan izdajanja je 31. januar. V torek, 28. januarja se bodo izdajale od 9 do 12 in od 14 do 17, druge dni pa od 8 do 12 in od 14 do 17. Dobili jih bodo samo hišni lastniki oziroma upravitelji za vse stanovalce (najemnike podnajemnike, služkinje itd.). Hišni lastniki oziroma upravitelji se morajo ob dvignu nakaznic izkazati z veljavno in s sliko opremljeno legitimacijo ter z davčno knjižico hiše, za katero bo prevzel nakaznice. Nakaznice začno veljati 1. februarja. Hišni lastniki oziroma upravitelji pa so odgovorni, da njihovi stanovalci pravočasno prejmejo živilske nakaznice.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer sko stanje	temperatura v °C		Relativna vlaga %	Oblačnost od 0-10	Veter (směr, jakost)	Padavine	
		naj. večja	naj. manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	754,6	7,2	1,0	89	10	0	—	—
Maribor	752,5	4,0	-1,0	90	7	0	—	—
Zagreb	751,3	13,0	0,0	90	6	0	1,0	—
Belgrad	752,9	12,0	3,0	80	8	SW ₁	0,4	—
Sarajevo	755,5	11,0	1,0	90	10	SW ₂	2,4	—
Vis	753,0	10,0	7,0	90	10	SE ₂	—	—
Split	753,3	10,0	10,0	90	10	SE ₄	4,0	dež
Kumbar	753,6	13,0	11,0	70	10	SE ₂	6,0	—
Zirje	754,3	9,0	8,0	90	10	S ₂	23,0	dež
Dunaj	753,6	14,0	8,0	80	10	SE ₂	13,0	dež

Vremenska napoved: Pretežno oblačno z rahlimi krajevnimi padavinami.

Koledar

Danes, sobota, 25. januarja: Spr. Pavla.
Nedelja, 26. januarja: Polikarp, šk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjina trg 5; mr. Kural, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravstveni viš. svetnik dr. Miš Franta, Poljanska c. št. 15-II., telefon št. 32-84.

Jutri ob enajstih dopoldne bo v Jakopičevem paviljonu odprta razstava slikarskih del Franca Klemenčiča, enega naših najbolj znanih slikarjev.

Pripeljite v nedeljo zvečer svoje otroke v frančiškansko dvorano, da živijo v svetu pravljic in čudovitih prigod. Pa tudi odrasli se boste razvedrili ob igri »Krojaček junaček«. Začetek ob 5 popoldne. Predprodaja in trgovina Sliškog.

Predavanje Pedagoškega društva. V sredo, 29. t. m. bo predaval g. dr. Milan Perušek o temi »Sport, zdravje, mladina«. Predavanje bo ob 18. uri v predavalnici Mineraloškega inštituta na Univerzi. Vei, ki se zanimajo za aktualno predavanje vabljenei. Vstopnine ni.

Davčna uprava sporoča. Vsi poslodajalci v Ljubljani, ki zaposlujejo hišno služništvo, morajo nabaviti najpozneje do dne 31. januarja 1941 davčne karte za leto 1941. Kdor ne bo nabavil davčne karte ali je ne bo nabavil pravočasno, bo moral plačati kot kazenski 5kratni znesek rednega davka. Davčna karta stane 52 din, prispevek znanja za obrambni sklad 3 din, za bednostni sklad 25 din, skupaj 80 din. Davčne karte se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5, II. nadstropje, soba št. 14.

Važno za obrtnike! Rok za vlaganje prijav pridobitne davka, pavšala itd., je kratek. Pri sestavljanju napovedi je vsem obrtnikom na razpolago davčni strokovnjak v nedeljo od 9 do 10 popoldne v pisarni Zveze slovenskih obrtnikov v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 29.

Prav poceni orehove jedrce in to po 40 din je dobiti pri trgovcu Zupanu Ernestu, Posetje.

Kupujem, prodajam umetnine,
Demšar — Kolodvorska 30.

Ljubljansko gledališče

D R A M A

Začetek ob 20 zvečer.

Sobota, 25. januarja: »Othello«. Izven.
Nedelja, 26. januarja: ob 15 »Ciganic«. Izven.
Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20 »Krog s kredo«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Ponedeljek, 27. februarja: Zaprto.

O P E R A

Začetek ob 20 zvečer.

Sobota, 25. januarja: »Hlapec Jernej«. Krstina predstava. Red Premierski.
Nedelja, 26. januarja: ob 15 »Carmen«. Izven.
Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20 »Pri belem konjčku«. Izven.
Ponedeljek, 27. januarja: zaprto.
Torek, 28. januarja: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Sobota, 25. januarja: ob 20 »Habakuk«. Red C.
Nedelja, 26. januarja: ob 15 »Na cesaričin ukaz«. Zadnjič. Znižane cene. Ob 20 »Lepa Vida«. Zadnjič.

Bres posebnega obvestila

Dotrpela je naša zlata mama, babica, tašča, sestra, teta, gospa

Terezija Zupan

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 26. januarja ob 8. uri popoldne iz hiše žalosti, Frankopanska ulica št. 5 (poleg »Keršiča«) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana — Skofja Loka, dne 24. januarja 1941.

Globoko žalnojoči:

Julij, sin, Marica, Zinka, Milica, hčerke, Just, sinaha, Modrijan, Valjavec, dr. Kocjančič, zetje, Nadica, Verica, Boris, Martica in Tatjana, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi v Zg. Šiški dne 31. januarja 1941 ob 8. uri zjutraj

»Vojska,« ki naj vojsko zabava

Po dolgoletnih bojih ter po zadnjih neuspehih so Japonci spoznali, da je tudi vojak potreben razvedrila

Če se že ljudje, ki so daleč v zaledju, doma med svojci, naveličajo vojne, kako se je ne bi vojski, ki so tako rekoč neprestano v ognju in morajo preživljati najstrašnejše trenutke, ki jih prinaša še prav posebno sedanjí način vojskovanja. Zato so po vojskujočih se državah kmalu spoznali, da je treba tudi vojakom na fronti ali v bližnjem zaledju poskrbeti za zabavo in razvedrilo, če ne, se zna zgoditi, da bi se začeli upirati in bi bilo potem vsako upanje na vojaške uspehe zaman.

Če le kje, so prav gotovo japonski vojsaki na kitajskih bojiščih že sili vsega tega vojskovanja v čisto tujih deželah in bi prav gotovo radi, da bi se vojna čimprej končala, sami pa se lepo živijo in morda za silo še zdravi, čeprav brez dvoma prestrašeni vrtni domov k svojcem, ki jih morda niso videli že četrta leta, če ne še več. Ker je vsekakor res nevarno, da se vojski zaradi tega svojega nezadovoljstva ne bi začeli upirati in bi tako dali slabo sprico svojim voditeljem, so japonske oblasti spoznale, da morda ne bi bilo napak, če poskrbe nekoliko tudi za to, da dobi njihova vojska potrebno razvedrilo. In tako se je tudi zgodilo. Poročila iz Tokia pravijo, da povelj-

stvo japonske vojske najema čedalje večje število Japoncev in Japonk in jih pošilja k svojim četam na Kitajsko, in v zadnjem času tudi na mejo Indokine, da bi tam z najraznovrstnejšimi prireditvami, predavanji, gledališkimi predstavami in podobnim dvignili vojaškega duha. To je nova vrsta japonske vojske, ki jo zdaj pošiljajo na Kitajsko in ki bi ji lahko dali ime »Zabavna vojska«. Pravijo, da je te dni odšla na Kitajsko cela brigada teh zabavnih ljudi z japonskega. Med njimi je tudi nekaj slovitih gledaliških umetnikov, plesalcev in plesalk, pevcev in pevk. Z njimi se je na primer podala v zaledje bojišča v Indokino tudi slovita japonska književnica Sigura Hašegava, ki je znana tudi po tem, da zna izredno lepo peti.

Ni dvoma, da bodo japonski vojsaki veseli, če jih bodo ti japonski igralci, pesniki in plesalci nekoliko razvedrili, da bodo vsaj za trenutek pozabili na vojne strahote, bolj dvomljivo pa je, če se bo samo na ta način posrečilo Japoncem izvesti svoj glavni načrt, namreč zagotoviti si svoj novi veliki »življenjski prostor« na azijski celini ter tu uvesti toliko napovedovani novi red na azijskem Vzhodu.

Kdo bi vedel za vse te ameriške postave!

»Človeku se zdi, kakor da bi bral kulturno zgodovino«

Amerika je res neizčrpljiv vir najrazličnejših zanimivih stvari, kakršnih drugod po svetu ni. Človek se ob njih zabava, pri tem pa si seveda ustvari vsak zase svojo, bolj ali manj pristno predstavo o življenju, ki ga žive pisani narodi v Novem svetu. In v tej zakladnici ameriških zanimivosti so tudi takšne, ki spadajo na področje zakonitih postav, ali vsaj pravnih običajev. Pred nedavnim je v Združenih ameriških državah izšla knjiga, ki vsebuje nenavadno zbirko zakonskih določb, kakršne še danes veljajo po raznih državah ZDA, čeprav se že celo ameriškim pravnikom zde precej zastarele. Kako se potem ne bi šele našim. Pisec te zanimive knjige pravi, da v

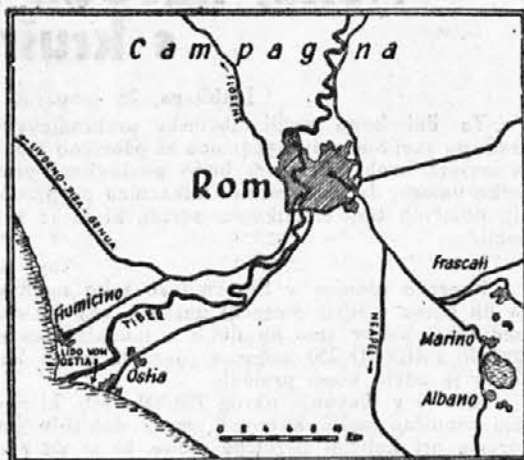
Združenih ameriških državah in seveda tudi drugod ne, prav gotovo ni nobenega odveta, ki bi poznal vse paragrafe in zakonske določbe v posameznih združenih ameriških državah.

Ko človek prebira te paragrafe — pravi pisec — se mu zazdi, kakor da bi bral nekako kulturno zgodovino. Pa jih nekaj naštejmo: V državi Kanzas imajo zakon, ki določa izredno stroge kazni za tiste, ki bi kje na javnem prostoru jedli kače, kuščarice, škorpione, stonoge ali pajke. Ponekod velja tudi še zakonska določba, po kateri sme vsak, ki se mu zdi, da je zdravnik preveč trdo vrtil po njegovih zobeh, tega zdravnika tožiti. Zdi se pa, da so ljudje, ki jih kdaj bole zobje in se morajo zatočiti po pomoč k zdravniku, le še precej popustljivi, kajti v zadnjih letih ni bilo niti enega primera, da bi bil kak zobni zdravnik zaradi »pretrde roke« pri ordinaciji prišel na zatožni klopi.

Zanimiva je dalje zakonska določba, ki velja v državi Dakoti, in po kateri se mladina do 15. leta starosti ne sme približati železniškim postajam bližje kot na razdaljo 10 metrov. Seveda če ni v spremstvu staršev ali drugih odraslih. Indijanci v državi New York po zakonu ne smejo kupiti nobenega kosa zemljišča. Prav tam tudi velja predpis, da ne sme nihče prirejati konjskih dirk v bližini ene milje od sodišča. Zelo nenavadna in nerazumljiva je dalje določba v državi Massachusetts, ki prepoveduje ponoči trgati španski bežec. Še nekam razumljiv je za nas Evropejce paragraf, po katerem je v državi Ohio lahko občutno kaznovana na primer strojeopiska, če pripoveduje drugim, kaj ji je šel ali kdo drugi v pisarni narekoval. Lahko stakne celo zapor. V Severni Karolini je bil zakonodajalec še bolj iznajdljiv. Tam določa posebni paragraf, da morata zakonski postelji po hotelskih sobah biti oddaljeni druga od druge najmanj za dve stopali. V Pensilvaniji je na primer prepovedano med drugim tudi streljanje z močnarji. V New Yorku je najstrožje prepovedano ob nedeljah igrati golf. Koliko pa ta določba velja, pa se vidi že iz tega, da Newyorčani noben dan v tednu ne preigrajo golfa toliko kot ravno ob nedeljah. Če se nihče ne pritožuje, je vse prav, saj pravijo, »če ni tožnika, ni sodnika«. Zadnjič pa se je zaradi prevelikega hrupa, ki so ga nagnali igralci, nek odveta in tako razburili, da je privlekel na dan ta stari paragraf in je sodišče le moralo enkrat razpravljati tudi o tem. V južnem delu Karoline ima vsak zakonito pravico, nesti s seboj v vlak, kolikor hoče otroških vozičkov, ne da bi mu sprevednik ali kdo drugi smel to preprečiti in mu ukazati, da mora vozičke dejati na vlak posebej kot prtljago in zanj seveda posebej plačati. Pravijo, da se te pravice poslužujejo posebno tisti podjetniki, ki vozičke izdelujejo.

Da pa bo slika o teh čudnih ameriških postavah še popolnejša, naj navedemo, da je na primer v zahodnem delu Virginije natančno po

Večno mesto Rim - ob morju!

Že nekaj časa napovedujejo, da Italijani nameravajo razširiti večno mesto tja do morja pri Ostiji. Izdelani so baje že vsi potrebni načrti za izvedbo teh velikanskih javnih del. Poročila iz italijanskega tiska pravijo, da bodo med Rimom in Ostijo pozidali 3500 hektarjev zemeljske površine. Določeno je, da bo na tem prostoru stalo tudi poslopje ministrstva za italijansko Afriko. Svoj čas so napovedali, da bo tod tudi velika mednarodna razstava, zdaj pa se zdi, da s to razstavo najbrž do leta 1942 še ne bo nič, ker so časi preveč resni in je treba posvetiti pozornost in skrb še važnejšim vprašanjem.

Bratstvo orožja - na znamkah

Iz Nemčije poročajo, da bodo tam dne 30. januarja dali v promet nove znamke s sliko Hitlerja in Mussolinija in v znak neomajnega sodelovanja na bojnem polju. Tudi italijanska pošta bo kmalu izdala celo šest vrst znamk, na katerih bodo tudi slike Hitlerja in Mussolinija. Ob teh slikah bosta še po en nemški in italijanski vojak.

Karte za igranje v temi

Londončani morajo mnogokrat hiteti v zaklonišča, ker nad Londonom neprenehoma bruja nemška letala in mečeje bombe. Seveda je Londončanom v podzemeljskih luknjah vtisni dolčas in ne vedo, kako bi si krajšali čas. Toda če ima človek čas, in če sedi zlasti takole napol v temi, mu pride marsikaj na misel. Tako je nekemu Londončanu šinilo v glavo, da bi njegovim rojakom kaj prile take igralne karte, s katerimi bi se videlo igrati tudi v temi. In res, rečeno storjeno. Neka londončan trdka je začela prodajati take karte in gredo baje zelo dobro v promet. Številke na kartah in znamenja (pik, karo, kriz, erce) se lepo vidijo, kakor kazalci in številke na urah. Tudi za karte so namreč uporabili isto fosforno emulzijo, kakor za ure. Londončani, so to novost z veseljem sprejeli in jo nosijo s seboj v manj ali bolj temna zaklonišča, kjer pričakujejo konec napada in se obenem urijo v potrpežljivosti ter si krajšajo čas.

Umetno sonce za rudarje

Kakor »ne ve, kaj prostost je, kdor ni bil v kovani« — kakor pravi naš pesnik — tako si tudi gotovo težko predstavlja navadni človek, kakor je onemu, ki mora delati dan za dnem v temi, pod zemljo, kot na primer delajo rudarji. Rudar je na primer malo deležen navadnih, tako imenovanih ultravioletnih žarkov, ki so po ugotovitvah strokovnjakov tako velikega pomena za človeško življenje. Človek, ki ga ti žarki le redkodaj ali pa sploh ne obsevajo, je dosti manj sposoben opravljati težko delo kot drugi. Ko so to spoznali, so kmalu skušali najti vsaj zasilenega sredstva tudi proti temu. Znano je, da so po nekaterih večjih premo-govnikih na svetu uvedli nekako umetno, električno sonce, da bi na ta način vsaj delno nadomestili blagodejno luč in toploto naravnega sonca. Pravijo, da so se uspehi kaj kmalu pokazali. Delovno sposobnost in zdravje rudarjev so zboljšali kar za 60 do 100% že, če so jih obsevali s takšnim umetnim soncem vsa trikrat na teden.

zakonu določeno celo to, koliko sme oiti dolga — spalna srajca.

Res, ni čudno, če ni v Ameriki nobenega tako učenega odveta, ki bi vedel za vse te postave, kaj šele, da bi jih natančno poznal.

Presenetljiva nova odkritja v Pompejih

V starodavnih Pompejih pod Vezuvom, kjer se izkopavanja še vedno nadaljujejo, so te dni našli na stare stebre, ki so podpirali svod neke telovadnice in na katerih je 465 napisov in zelo zanimivih slik in risb, ki so njihovi avtorji bili brez dvoma sami ali pa gledalci, ki so prihajali nekoč gledat telovadne tekme. Na istem kraju so izkopali tudi okostja 425 ljudi, ki jih je zasulo vulkansko kamenje in pepel v trenutku, ko so skušali zbežati in se rešiti. Poleg nekega trupla so našli usnjato torbico, v kateri so bili kirurški instrumenti, verjetno za očne operacije. Številni instrumenti so odlično ohranjeni.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti: Strupi

Kokain pridobivajo iz listov koka. Čist kokain tvori brezbarvne prizme, je grenak, v vodi se težko topi, v alkoholu in etru pa lahko Kokain je hud strup. Omamlja živce in škoduje mišicam, pljučam, možganom in drugim organom. Uporabljajo ga v zdravilstvu. Peruanski in bolivijski Indijanci strastno žvečijo liste koka.

Kinin pridobivajo iz skorje drevesa konovca, ki raste v Južni Ameriki. Čisti kinin je strup, ki moti prebavo, draži obeti in škoduje tudi drugim organom. Tvori brezbarvne kristale in se s kislinami spaja v soli. Kininov sulfat je dobro sredstvo proti malariji. Strupen izločujejo iz semena drevesa strubainovca, ki raste v Južni Aziji. Je eden najhujših strupov, a kljub temu se v manjših množinah uporablja kot zdravilo.

Atropin pridobivajo iz volčje črešnje in kristalca, kolhicin iz semena jesenskega podleska, digitalin, ki deluje na srce, pa iz listov rdečega napretca.

Morfin je v opiju, ki ga pripravljajo v Orientu iz mlečnega soka nezrelh plodov-glavic vrtnega maka. Uporabljajo ga v zdravilstvu in kot omamlilno sredstvo.

Teln je v čaju, t. j. v posušenem in sesvaljenem listju čajevca, ki raste v Južni Aziji. Je strup, ki draži živčevje.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sobota, 25. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Plošče v venčku tako naj pojo, da zadovoljno bo vsako uho — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošče v venčku tako naj pojo, da zadovoljno bo vsako uho — 14 Poročila, objave — 17 Otroška ura: Strihek Matiček kramlja in prepeva — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork. — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19.19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Poskočni napravi (plošče) — 20 Zunanje politični pregled (g. dr. Al. Kuhar) — 20.30 Pisan večer: Za konec meseca — nekaj godbe — šal in petja (Pisan glasbeni večer) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Z veseljem teden zdaj končamo, v slovo še nekaj plesnih damo — ! — Konec ob 23.

Nedelja, 26. januarja: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Trio Malenšek — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Vesiki govor (g. dr. Ignacij Lenček) — 10 Orkestralne točke (plošče) — 10.30 Prenos izseljenjske akademije iz unioanske dvorane — 12.30 Objave, poročila — 13 Napovedi — 13.02 Nedeljski koncert — 17 Kmetijska ura: V novo dobo-larsko leto (g. Jože Okorn) — 17.30 Pevski zbor »Slavce« — 18.15 Šrnel »Štirje fantje« — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Slovenska ura: Samospevi ge. Nade Udovč-Breje, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. Iz svojih pesmi bere Anton Vodnik — 20.30 Večerni koncert Rad. ork. — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za veselje in za ples (plošče).

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Darujte za starološki »Dom slepih«

zavod za odrasle slepe!

Čekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih«, Ljubljana

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Vrnil se je na Kitajsko, ne da bi bil odprl zaboje s knjigami. Nikdar se ni več niti za trenutek spomnil »leninističnih« obljub, ki jih je bil storil v Moskvi.

Ko je Čangkajšek decembra meseca 1927 svoj posel končal s tem, da je v Sanghaju postrelil in obglavil na tisoče komunistov, je Kominternu poslala Heinza Neumanna, poprejšnjega voditelja nemške komunistične stranke, v Kanton, da bi tam vodil vstajo. Vstaja je trajala natanko dva in pol dneva ter je veljala skoraj dva tisoč človeških življenj. Vse kitajske komunistične voditelje v Kantonu so usmrtili. Heinz Neumann pa je pobegnil v Moskvo.

Docela neodvisen od velikanskega propagandnega stroja posameznih komunističnih strank z njihovimi listi, časniki, knjigami in letaki, ki veljajo na leto milijone dolarjev, je centralizirani propagandni stroj Kominterne same. Ta stroj ima v rokah urad za agitacijo in propagando, v resnici pa ga vodi OMS in ga tudi plačuje. Njegova najvažnejša objava je »Mednarodni tiskovni dopisje« v angleščini, francoščini in nemščini. Dopisi so v prvi vrsti določeni za uporabo mnogim stotinam komunističnih časopisnih založnikov po različnih državah. Narodni socialisti so jih poskušali posnemati s svojo »Svetovno službo« (Weltendienst), ki izhaja v Erfurtu ter jo dele fašizmu prijaznim, protijudovskim listom po vsem svetu.

Nič ne razburi Moskve bolj, kakor redki primer, da uradni listi komunističnih strank dana znamenja različno razumejo ter do istega vprašanja zavzamejo nasprotno stališče. Ko je bila deset dni pred izbruhom sedanje evropske vojne podpisana zveza med Nemčijo in Sovjeti, je bila vzporeditev uradnih ko-

munističnih glasil izpeljana do popolnosti. Londonski »Daily Worker«, pariški »Humanité« ter »Daily Worker« v Združenih ameriških državah so hkratu ter z istimi besedami razglasili to znamenje za izbruh vojne kot bistven doprinos za mir...

Kominternu v vsaki vodeči državi na svetu izdaja pod naslovom »Komunistična internacionala«, list, ki vsebuje sklepe Kominterne in pa članke izpod peresa vodilnih ruskih in tujih komunistov.

Te vodilne izdaje imajo dvojno nalogo. Ne zagotavljajo samo enotnosti mnenja po vseh komunističnih strankah v Evropi in Ameriki, temveč tvorijo tudi stroj, ki daje Stalinu poročila, da bo imel dobro organiziran odmev za vse, kar v Moskvi ukrene. To je v zadnjih letih vedno bolj pomembno.

Med velikim čiščenjem je bilo Kremlju ogromno do tega, da bi ruskega ljudstvu dokazal, kako ga pri obračunu s starimi boljševiki junaki v zahodni Evropi in v Združenih ameriških državah krijejo vsi komunistom naklonjeni pisatelji do zadnjega.

Tuji se le redko zavedajo, kako življenjsko pomembno je leta 1936, 1937 in 1938 za Stalina bilo, da je mogel izjavljati, da angleški, francoski, ameriški, nemški, poljski, bolgarski in kitajski komunisti enodušno odobravajo obglavljenje »trockističnih« in fašističnih steklih psov ter pecestnih tatov« s prvima voditeljema Kominterne Zinovjevim in Buharinom vred.

Že preden je Kominternu uradno začela s taktiko ljudske fronte, je OMS uvedla nov in prevečan način za propagando. V Moskvi so prišli do mnenja, da za njihove cilje ne zadostuje več obseči samo take skupine, ki so se dale navdušiti po nezakrinskih udarnicah. V osebi Williija Münzenberga, ki je nekoč bil vodilni nemški komunist ter član državnega zbora, so našli sredstvo, da so lahko krenili na področje, ki mu pravijo »Frontne objave«.

Münzenberga so iz denarnih skladov OMS napihili za velikega založnika in podjetnika. Izdajal je zanimive slikane liste in časnike, ki so bili vsi očitno neustrankarski, niso pa zato nič manj »sočustvovali« s Sovjetsko zvezo. Münzenberg se je pozneje spustil tudi v filmski posel ter ustanovil družbo, ki je zaslovela pod imenom »Prometheus«. Münzenbergova podjetja so imela

krepro vodstvo in so razširila delavnost kmalu tudi v skandinavske države. Ko je prišel na oblast Hitler, je Münzenberg preselil svoje obrate v Pariz in Prago.

Ko je veliko čiščenje seglo tudi po Münzenbergu, se je pokazalo, da njega ni mogoče tako lahko ujeti. Povabilo, naj »obišče« Moskvo, je odklonil. Dimitrov, predsednik Kominterne mu je pisal pomirjajoča pisma, v katerih je poudarjal, kako zelo ga Moskva potrebuje za važne nove naloge. Münzenberg pa ni ugriznil. Nato mu je GPU poslala svojega agenta Beleckega, naj bi ga prepričal, da se mu ni treba ničesar bati. Belecki je dokazoval:

»Kdo odloča o vaši usodi? Dimitrov ali GPU? Jaz pa vem, da je Jezov na vaši strani!«

Münzenberg pa ni šel v past. Vse poletje in še v jeseni 1937 se je skrivaj, ker se je bal še »močnejših« oblike pregovarjanja. Svoje obrate je izročil šmralu, češkemu komunistu. Nemška komunistična stranka je Münzenberga izključila ter ga odslej imela zapisanega kot »sovražnika ljudstva«. Münzenberg je potem sedel živ v Parizu, a ni nikdar odkrito nastopil proti Stalinu.

Po sedmem zboru Kominterne 1935 so bile Münzenbergove »Frontne objave« postavljene za zgled vsej Evropi in Združenim ameriškim državam. Kominternu je v Parizu ustanovila celo večerni dnevnik. (Ce Soir.) Pa vseeno je v zadnjih treh ali štirih letih izdala za »neustrankarske« objave in frontne organizacije v Združenih ameriških državah več kakor v sleherni drugi državi.

Dokler se je Moskva držala krinke skupne varnosti in sovražstva do Hitlerja, je ameriška javnost bila krasno bojišče za njene propagandiste. Namesto, da bi ustanavljali prevratne »kade« med ameriški delavci, je šlo za to, da so uradnike Rooseveltove »nove dobe«, poštene trgovce, voditelje strokovnih zvez in časnikarje prepričevali, da stoji Sovjetska Rusija v prvi vrsti bojevniki »za svobodo in demokracijo«.

Ko je na višku gonje za ljudsko fronto postajala diktatura v Sovjetski zvezi bolj in bolj totalitarna, čiščenje pa odločno dejanje v sovjetskem življenju, se je Kominternu bolj kakor kdaj koli prej, in to pot v vseh bistvenih točkah, razvila v pri-vesek GPU.